

**Ogólnopolskie Seminarium na temat
„Warunki skutecznej ochrony zasobów genowych roślin
w rezerwach i parkach narodowych”**

Idea ochrony przyrody w Polsce realizowana jest od dziesięcioleci głównie poprzez tworzenie rezerwatów i parków narodowych. Dotychczasowe doświadczenia w tej dziedzinie ujawniają, że obok niewątpliwie pozytywnych rezultatów, narasta wiele problemów teoretycznych i praktycznych, związanych ze skutecznością osiągnięcia celu. Wysoce niepokojący przyrodników stan ochrony przyrody w naszym kraju był inspiracją do zorganizowania przez Instytut Biologii Środowiskowej Uniwersytetu Łódzkiego, w tym głównie przez dr Marię Ławrynowicz i doc. dra hab. Romualda Olaczka seminarium, którego celem było przedyskutowanie teoretycznych i praktycznych zasad ochrony zasobów genowych roślin na obszarach chronionych.

Seminarium odbyło się w Łodzi i Burzeninie, w dniach 2–5 X 1980 r. Zgromadziło 40 uczestników, którzy wygłosili 22 referaty i doniesienia; całość materiałów ma ukazać się drukiem. W problematyce poruszanej w trakcie obrad na szczególną uwagę zasługuje nowy kierunek ochrony szaty roślinnej, zmierzający do pełnej ochrony jej puli genowej. Cel ten może być osiągnięty jedynie przy uwzględnieniu całej różnorodności i zmienności świata roślinnego, które autorzy ujęli we wzorze:

$$\text{różnorodność genetyczna} = \text{gatunek} \times \text{region} \times \text{fitocenoza}$$

Drugim silnym akcentem seminarium były problemy związane z ochroną flory roślin zarodnikowych, a zwłaszcza grzybów. Niepełna jeszcze znajomość rodzimej mikroflory przy równoczesnej silnej eksploatacji owocników i niszczeniu siedlisk, w wielu przypadkach stworzyły już sytuację krytyczną, wymagającą natychmiastowego przeciwdziałania.

W większości referatów oraz w dyskusjach uwypuklano dwie grupy przyczyn powodujących, że obszary prawnie chronione w obecnej postaci nie gwarantują osiągnięcia zamierzonych celów: pierwsza z nich łączy się z niedostatkami lub wręcz brakiem wiedzy na temat biologii i ekologii poszczególnych gatunków roślin, sukcesyjnych trendów fitocenz, w których występują, a także sposobów reagowania na różnorodne formy oddziaływania ze strony człowieka. Druga grupa przyczyn ma charakter wyłącznie organizacyjny i ujawnia praktycznie całkowity brak służb wykonawczych oraz nieprawidłowości w dotychczasowej strukturze systemu ochrony przyrody w Polsce.

Oba poruszone aspekty znalazły wyraz w końcowej rezolucji uczestników seminarium skierowanej do Sejmu, Rządu PRL, PAN, Ministrów Nauk, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Leśnictwa i Rolnictwa, do towarzystw i instytucji naukowych. Rezolucja obejmuje ocenę stanu

ochrony zasobów genowych roślin, stanu ochrony przyrody w Polsce oraz uwagi do projektu nowej ustawy o ochronie przyrody. Uczestnicy wyrazili w niej głębokie zaniepokojenie dotychczasową sytuacją w tej dziedzinie i wskazali na konieczność intensywnych i szeroko zakrojonych badań oraz potrzebę daleko idących zmian organizacyjnych i ustawodawczych.

Integralną i owocną częścią seminarium były także 3 wycieczki naukowe do rezerwatów leśnych Nowa Wieś i Komarówka, na stanowisko flory kserotermicznej w Wielkiej Wsi oraz w Kotlinę Szczercowską i na tereny kopalni węgla brunatnego Bełchatów. Dobór tych miejsc niewątpliwie jeszcze raz uzmysłowił uczestnikom seminarium skalę i potrzebę pilnego działania na rzecz ochrony szaty roślinnej naszego kraju.

Inicjatorom i organizatorom seminarium należy wyrazić pełne uznanie i serdeczne podziękowanie za doskonale przygotowanie tego bardzo potrzebnego spotkania, które bez wątpienia było dla uczestników cenną okazją do pogłębienia wiedzy i wymiany myśli, mocną zachętą do działania i pozostawiło miłe wspomnienie.

Maria Herbichowa

Z PARKÓW NARODOWYCH

Groszek wiosenny *Lathyrus vernus* w Tatrzańskim Parku Narodowym

Groszek wiosenny *Lathyrus vernus* występuje pospolicie na niżu w cienistych lasach i zaroślach. W górach natomiast należy do roślin rzadkich. Rośnie w lasach Karpat Sądeckich, nad górnym Sanem i w górach Pokucko-Marmaroskich po 600 m npm (Flora Polska 1959).

W Tatrach Słowackich występuje: w paśmie Siwego Wierchu m. in. — Biała Skala 1280 m, w Tatrach Zachodnich — Osobita 1550 m, w Tatrach Bielskich — Dolina do 5 Źródeł 1194 m, oraz na Choczcu po górną granicę lasu (Pawłowski 1956: Flora Tatrz.).

W piśmiennictwie botanicznym nie odnotowano dotychczas żadnego stanowiska groszku wiosennego w Tatrach Polskich na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego. Tymczasem stanowisko groszku wiosennego *Lathyrus vernus* var. *latifolius* znajduje się w reglu dolnym na wys. 1070 m npm na zboczu Siwańskich Turni. Roślina wchodzi w skład runa lasów bukowych z rzędu *Fagetalia silvaticae* i występuje na powierzchni około 1000 m². W 1978 r. odnaleziono 28 okazów groszku wiosennego, z tego 10 w dniu 5.06 w stanie kwitnienia. Dnia 28.06.1979 r. naliczono 32 okazy, z tego 12 owocowało, posiadając po 3 strąki na łodygach.